

سرطان دهانه رحم

سرطان دهانه رحم (cervical cancer) گونه‌ای سرطان است که از گردن رحم آغاز می‌گردد. این بیماری به دلیل رشد غیرطبیعی سلول ایجاد می‌شود و این سلول‌ها می‌توانند در دیگر اعضای بدن گسترش یابند یا به آن‌ها حمله کنند. در ابتدای ابتلاء به این بیماری، معمولاً نشانه‌ای بروز پیدا نمی‌کند. سرطان دهانه رحم، از آن دسته بیماری‌هایی است که قربانیان زیادی می‌گیرد و به واسطه‌ی آن، ورودی و دهانه رحم تحت‌تأثیر قرار می‌گیرد. دهانه رحم، قسمت باریکی در پایین ناحیه‌ی رحمی است که گاهی به آن گردنه‌ی رحم هم گفته می‌شود. در بسیاری از کشورها، به‌طور سالانه زنان بسیاری در اثر این بیماری فوت می‌شوند. بیشتر زنان در اثر ویروس HPV یا پاپیلوم انسانی به سرطان دهانه رحم مبتلا می‌شوند. استفاده از واکسن HPV می‌تواند مانع از ابتلا به سرطان رحم شود. در این مقاله در مورد علائم سرطان دهانه رحم، علل ابتلاء، راه‌های پیشگیری و درمان آن صحبت خواهیم کرد.

علائم و نشانه‌های سرطان دهانه رحم

در مراحل اولیه‌ی سرطان دهانه رحم، احتمالاً فرد هیچ نشانه و علامتی را احساس نخواهد کرد. به‌همین‌خاطر است که بانوان باید به‌طور مرتب، آزمایش پاپ اسمیر انجام بدهند. پاپ اسمیر نوعی آزمایش برای تشخیص وضعیت بدن در ناحیه رحم است که می‌تواند نقش پیشگیرانه داشته باشد. آزمایش پاپ اسمیر، برای تشخیص سرطان دهانه رحم نیست، بلکه می‌تواند هر گونه تغییر در سلول‌ها را اطلاع بدهد. در این میان برخی از تغییرات سلولی عامل ایجاد سرطان خواهند بود. اگر این تغییرات به‌زودی و به‌موقع دیده بشوند، اقدامات به‌موقع و صحیح‌تری برای درمان صورت خواهد گرفت.

از علائم رایج سرطان دهانه رحم می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- درد لگن
- ترشحات توأم با خون واژن
- ترشحات بد بوی واژن
- خونریزی بعد از یائسگی
- خونریزی بعد از رابطه جنسی
- ناراحتی در حین رابطه جنسی
- خونریزی در فواصل عادت ماهیانه با عادت ماهانه بعدی

به این علائم، موارد دیگری چون عفونت را هم می‌توان اضافه کرد. هر خانمی که چنین مواردی را تجربه کرده، باید حتماً به پزشک مراجعه کند.

دلایل ابتلا به سرطان دهانه رحم

عواملی وجود دارند که می‌توانند علت سرطان دهانه رحم باشند و خطر ابتلا به سرطان دهانه رحم را افزایش دهند. مثل:

- **HPV (پاپیلوم انسانی):** پاپیلوم نوعی ویروس است که از طریق روابط جنسی منتقل می‌شود. بیش از ۱۰۰ نوع ویروس HPV وجود دارد که حداقل ۱۳ مورد از آنها موجب سرطان دهانه رحم می‌شوند.
- **داشتن شرکای جنسی متعدد یا برقراری روابط جنسی در سنین پایین:** سرطان رحم ناشی از ویروس HPV به‌خاطر ارتباط جنسی با فردی آلوده به وقوع می‌پیوندد. زنانی که شرکای جنسی متعددی دارند، بیشتر در خطر ابتلا به سرطان دهانه رحم هستند.

- **استرس ذهنی طولانی مدت:** استرس طولانی مدت، مبارزه با HPV را دشوار می کند. مطالعه‌ای در سال ۲۰۱۶ در این زمینه انجام شد و نشان داد، زنانی که برای کاهش استرس از روش‌های نامطلوبی مانند مصرف الکل یا سیگار و دارو استفاده می کنند، بیشتر در خطر ابتلا به عفونت HPV هستند.
- **قرص‌های ضدبارداری:** مصرف قرص‌های ضدبارداری در بازه‌ی زمانی طولانی هم می تواند موجب افزایش خطر ابتلا به سرطان بشود.
- **زایمان در سنین پایین:** زنان زیر ۱۷ سالی که زایمان می کنند، در مقایسه با زنانی که در سنین بالای ۲۵ سال، اولین نوزاد خود را به دنیا می آورند، بیشتر در خطر ابتلا به سرطان دهانه رحم هستند.
- **بارداری و زایمان متعدد:** زنانی که بیش از ۳ بار باردار و فارغ شده اند نیز در مقایسه با زنانی که تا به حال زایمان نداشته اند، بیشتر در معرض خطر ابتلا به سرطان هستند.
- **سیستم ایمنی تضعیف شده:** خطر ابتلا به سرطان در افرادی که مبتلا به HIV یا ایدز هستند و تحت عمل جراحی برای پیوند عضو قرار گرفته اند هم زیاد است و در این موارد نیاز به مصرف داروهای سرکوب کننده سیستم ایمنی وجود دارد.
- **بیماری های مقاربتی:** کلامیدیا، سوزاک، سفلیس و ... نیز خطر ابتلا را افزایش می دهند.

درمان سرطان دهانه رحم چگونه است؟

برای درمان سرطان دهانه رحم، روش های مختلفی چون جراحی، شیمی درمانی، پرتودرمانی یا ترکیبی از این روش ها استفاده می شود. انتخاب نوع درمان به عوامل متعددی بستگی دارد: مرحله‌ی سرطان، سن و وضعیت سلامت عمومی بدن فرد. درمان در مراحل اولیه‌ی سرطان، یعنی زمانی که بیماری محدود به دهانه رحم است و پخش نشده، معمولاً مؤثر واقع می شود و نرخ بهبودی خوبی دارد. اما با پخش شدن سرطان، امکان بهبودی کمتر می شود.

پیشگیری از سرطان دهانه رحم

اقداماتی برای جلوگیری از ابتلا به سرطان دهانه رحم وجود دارد:

آزمایش و معاینه دهانه رحم

با معاینه و آزمایش مداوم و مرتب دهانه رحم، بررسی وضعیت این ناحیه بهتر مشخص می شود، در صورت بروز موضوعی غیرعادی امکان پیگیری مشکل، بهتر خواهد بود و اقدامات لازم برای جلوگیری از پخش شدن سلول های سرطانی به موقع انجام خواهد گرفت. آزمایش های دهانه رحم قادر به تشخیص سرطان نیست، اما می توانند از تغییر غیرعادی سلول های این ناحیه باخبر شوند.

رابطه جنسی محافظت شده

واکسن HPV فقط می تواند با دو نوع ویروس HPV مقابله کند. انواع دیگری از این ویروس هستند که می توانند موجب سرطان شوند و برای آنها واکسنی وجود ندارد. به همین خاطر استفاده از کاندوم در طول رابطه جنسی می تواند از عفونت جلوگیری کند.

واکسن HPV یا پاپیلوم انسانی

رابطه‌ی میان برخی از انواع ویروس HPV و ابتلا به سرطان دهانه رحم مشخص است. با تزریق واکسن HPV احتمال ابتلا به سرطان به طرز چشمگیری کاهش پیدا می کند.

تأخیر انداختن رابطه جنسی

زنانی که در سنین پایین‌تر اولین روابط جنسی خود را تجربه می‌کنند، بیشتر در خطر ابتلا به سرطان دهانه رحم هستند. هر چقدر این موضوع دیرتر اتفاق بیفتد، احتمال دچار شدن به سرطان هم کاهش می‌یابد.

کاهش تعداد شرکای جنسی

زنانی که روابط جنسی خطرناک و پرتعداد دارند، بیش از سایرین در خطر ابتلا به سرطان هستند.

تشخیص سرطان دهانه رحم

هر چقدر سرطان زودتر تشخیص داده بشود، درمان بهتر پیگیری خواهد شد. به زنان بالای ۳۰ سال توصیه می‌شود، به‌طور مرتب تحت معاینه قرار بگیرند و آزمایش‌هایی مانند پاپ اسمیر انجام بدهند. آزمایش HPV نیز می‌تواند به‌طور هم‌زمان انجام بشود.

آزمایش پاپ اسمیر

با انجام آزمایش پاپ اسمیر از ابتلا به سرطان و تلفات آن می‌توان جلوگیری کرد. همان‌طور که پیش‌تر هم عنوان شد، پاپ اسمیر برای تشخیص سرطان نیست، اما می‌تواند از تغییرات غیرعادی سلول‌های دهانه رحم اطلاعاتی بدهد که برای پیشگیری و درمان مؤثر هستند.

آزمایش HPV-DNA

این آزمایش هم نشان می‌دهد که بیمار دچار عفونت نوعی از ویروس سرطان زای HPV شده است یا خیر. در این آزمایش، سلول‌هایی از دهانه رحم برای آزمایش جمع‌آوری می‌شوند. با این آزمایش، نوع HPV در DNA سلول قبل از ظهور تغییرات سلولی در دهانه رحم شناسایی می‌شود. اگر علائم و نشانه‌هایی برای ابتلا به سرطان وجود داشته باشد، یا آزمایش پاپ اسمیر وضعیتی غیرعادی در سلول‌ها را به‌نمایش بگذارد، احتمالاً نیاز به آزمایش‌های دیگری هم وجود خواهد داشت. آزمایش‌هایی نظیر:

- **کولپوسکوپی:** بررسی تصویری واژن با کمک ذره‌بین و میکروسکوپ پزشکی با ویژگی بزرگ‌نمایی موسوم به کولپوسکوپ.
- **نمونه‌برداری (بیوپسی):** بخش کوچکی از بافت دهانه رحم برای بررسی بیشتر در حالت بیهوشی عمومی برداشته می‌شود.
- **EUA (معاینه تحت بیهوشی):** معاینه واژن و رحم به‌طور دقیق توسط پزشک.
- **نمونه‌برداری مخروطی:** بخش کوچک و مخروطی‌شکلی از بافت غیرعادی دهانه رحم برای معاینه بیشتر برداشته می‌شود.
- **سی‌تی‌اسکن (CT scan):** از مایع باریوم یا ماده‌ی حاجب پرتونگاری برای تشخیص موارد غیرعادی استفاده می‌شود.
- **LLETZ (جراحی الکتریکی یا لیزری):** دیاترمی یا معالجه به‌وسیله‌ی حرارت، نوعی از معالجه است که در آن از یک ذره‌بین سیمی مجهز به جریان الکتریکی برای برداشتن بافت‌های غیرعادی استفاده می‌شود. این بافت‌ها به آزمایشگاه برده می‌شود تا دقیق‌تر بررسی شود.
- **MRI (تصویرسازی مغناطیسی):** برخی از انواع MRI قادر به تشخیص سرطان دهانه رحم در مراحل اولیه هستند؛
- **سونوگرافی از لگن:** امواج صوتی با بسامد بالا می‌توانند تصویری از ناحیه‌ی لگن و رحم و ... را روی نمایشگر نشان بدهند.

مطالب بخش اخبار و انتشارات سایت گروه پاتوبیولوژی رهسا تنها جنبه اطلاع رسانی و آموزشی دارد. از این رو توصیه پزشکی تلقی نمی شوند و نباید آنها را جایگزین مراجعه به پزشک جهت تشخیص و درمان و تجویز دارو دانست. گروه پاتوبیولوژی رهسا در این زمینه هیچ گونه مسئولیتی را بر عهده نخواهد گرفت.

دپارتمان علمی گروه پاتوبیولوژی رهسا